

Παγκρήτια Ημερίδα «Κρητών Καλλιεργείν 2025»

Συμπεράσματα

Η Παγκρήτια Ημερίδα «Κρητών Καλλιεργείν 2025» με τίτλο «Καινοτομία & Βιωσιμότητα Πρωτογενή Τομέα» αποτέλεσε ένα ορόσημο στον δημόσιο διάλογο για το μέλλον του αγροδιατροφικού τομέα στην Κρήτη.

Η διοργάνωση συγκέντρωσε πλήθος φορέων, επαγγελματιών, επιστημόνων και επιχειρηματιών από ολόκληρο το νησί, οι οποίοι είχαν την ευκαιρία να ανταλλάξουν απόψεις, να παρουσιάσουν καλές πρακτικές και να σκιαγραφήσουν τις προκλήσεις αλλά και τις δυνατότητες που αναδύονται στο σύγχρονο αγροτικό τοπίο.

Οι εισηγήσεις που παρουσιάστηκαν και καταγράφονται στο cretabusines.gr, αποτέλεσαν έναν πολύτιμο καθρέφτη της παρούσας κατάστασης αλλά και ένα εργαλείο χάραξης πολιτικής και στρατηγικής.

Ο πρωτογενής τομέας σε μετάβαση: Από την παράδοση στη βιώσιμη καινοτομία

Ο αγροτικός τομέας της Κρήτης βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή. Ενώ η παράδοση αποτελεί έναν αναντικατάστατο πολιτισμικό και ποιοτικό πλούτο, η πραγματικότητα του 21ου αιώνα απαιτεί την προσαρμογή σε νέα δεδομένα. Οι εισηγητές υπογράμμισαν πως η Κρήτη έχει όλα τα εφόδια να εξελιχθεί σε πρότυπο βιώσιμης αγροτικής ανάπτυξης, συνδυάζοντας την παραδοσιακή γνώση με τις

σύγχρονες πρακτικές.

Η μετάβαση δεν προϋποθέτει την εγκατάλειψη της πολιτισμικής ταυτότητας ή της βιοποικιλότητας του νησιού. Αντιθέτως, ζητούμενο είναι η αξιοποίησή τους μέσα από την τυποποίηση, την πιστοποίηση και την έξυπνη εμπορική στρατηγική. Προϊόντα όπως το εξαιρετικό παρθένο ελαιόλαδο, τα μοναδικά κρασιά, τα αρωματικά φυτά, τα φρούτα και τα λαχανικά μπορούν να μετατραπούν σε «πρεσβευτές» της Κρήτης στις διεθνείς αγορές.

Η τεχνολογία ως καταλύτης: Από τη γεωργία ακριβείας στην ψηφιακή αναβάθμιση

Η ανάγκη για τεχνολογικό εκσυγχρονισμό στον πρωτογενή τομέα είναι αδιαμφισβήτητη. Οι συμμετέχοντες παρουσίασαν παραδείγματα εφαρμογών γεωργίας ακριβείας που περιλαμβάνουν τη χρήση αισθητήρων, δορυφορικών εικόνων, τεχνητής νοημοσύνης και ειδικών λογισμικών για τη βελτιστοποίηση της άρδευσης, της λίπανσης και της διαχείρισης των πόρων.

Η ψηφιακή μετάβαση είναι πλέον επιτακτική, όχι μόνο για τη μείωση του κόστους και την αύξηση της αποδοτικότητας, αλλά και για την αντιμετώπιση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής. Η έλλειψη νερού, οι απρόβλεπτες καιρικές συνθήκες και η ανάγκη προστασίας του περιβάλλοντος, απαιτούν πιο έξυπνες και βιώσιμες λύσεις. Ο ψηφιακός μετασχηματι-

σμός της γεωργίας δεν είναι πια πολυτέλεια – είναι όρος επιβίωσης και ανάπτυξης.

Συλλογικά σχήματα και συνεργατικά δίκτυα: Το μέλλον της αγροτικής επιχειρηματικότητας

Η ημερίδα ανέδειξε με σαφήνεια την αξία της συλλογικότητας. Οι αγρότες που οργανώνονται σε συνεταιρισμούς, ομάδες παραγωγών ή συμμετέχουν σε αγροδιατροφικές συμπράξεις, έχουν σημαντικά μεγαλύτερη διαπραγματευτική δύναμη, δυνατότητα πρόσβασης σε χρηματοδοτικά εργαλεία, αλλά και καλύτερη οργάνωση της παραγωγής και της εμπορίας.

Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στον ρόλο των επιμελητηρίων και των αναπτυξιακών φορέων, οι οποίοι καλούνται να στηρίξουν έμπρακτα αυτές τις προσπάθειες μέσα από τη δημιουργία πλαισίου υποστήριξης, την παροχή τεχνογνωσίας και την ενίσχυση των συνεργασιών μεταξύ διαφορετικών κρίκων της αγροδιατροφικής αλυσίδας.

Ποιοτική σήμανση και ταυτότητα προϊόντων: Από το χωράφι στο ράφι με προστιθέμενη αξία

Σε μια παγκόσμια αγορά γεμάτη από επιλογές, η διαφοροποίηση αποτελεί το κλειδί της επιτυχίας. Οι εισηγήσεις τόνισαν την ανάγκη να ενισχυθεί η ταυτότητα των κρητικών προϊόντων μέσα από την ποιοτική σήμανση – ΠΟΠ, ΠΓΕ, βιολογικά, zero waste κ.ά. – καθώς και τη δημιουργία επώνυμων εμπορικών σημάτων που αφηγούνται την ιστορία του προϊόντος και του τόπου του.

Η επένδυση στη συσκευασία, το branding και την επικοινωνιακή στρατηγική είναι πλέον απαραίτητη. Το προϊόν δεν πουλάει μόνο τη γεύση ή την ποιότητα – πουλάει εμπειρία,

πολιτισμό, συναίσθημα. Η σύνδεση με την Κρητική γαστρονομία και την πλούσια παράδοση του νησιού προσδίδει στα τοπικά προϊόντα μια μοναδική προστιθέμενη αξία, καθιστώντας τα περιζήτητα τόσο στην εσωτερική όσο και στη διεθνή αγορά.

Αγροτουρισμός και διασύνδεση με τον τουρισμό: Μια ανεκμετάλλευτη ευκαιρία

Η Κρήτη αποτελεί έναν από τους πιο δημοφιλείς τουριστικούς προορισμούς παγκοσμίως. Παρ' όλα αυτά, η διασύνδεση του τουρισμού με τον αγροτικό τομέα παραμένει σε μεγάλο βαθμό ανεπαρκής. Οι εισηγητές ανέδειξαν τον τεράστιο πλούτο που κρύβει η δημιουργία εμπειριών γύρω από την αγροτική ζωή: επισκέψιμα αγροκτήματα, συμμετοχή στη συγκομιδή, μαθήματα μαγειρικής με τοπικά προϊόντα, γευσιγνωσίες κρασιών και λαδιού, διαμονή σε παραδοσιακά αγροτικά σπίτια.

Ο αγροτουρισμός δεν είναι απλώς μια συμπληρωματική δραστηριότητα για τον αγρότη, μπορεί να μετατραπεί σε βασική πηγή εισοδήματος, ιδιαίτερα αν συνδυαστεί με τον οικοτουρισμό και την εναλλακτική φιλοξενία.

Η στρατηγική σύμπραξη με ξενοδόχους, τουριστικούς πράκτορες και φορείς προβολής του νησιού μπορεί να οδηγήσει σε ένα νέο, ολοκληρωμένο μοντέλο βιώσιμης ανάπτυξης.

Εκπαίδευση, κατάρτιση και νέες γενιές: Η επένδυση στο ανθρώπινο κεφάλαιο

Ο αγροτικός τομέας χρειάζεται φρέσκο αίμα, νέες ιδέες και σύγχρονες δεξιότητες. Η εισροή νέων ανθρώπων στην αγροτική παραγωγή πρέπει να υποστηριχθεί με στοχευμένα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης που να μην περιορίζονται στα τεχνικά ζητήματα

της καλλιέργειας, αλλά να περιλαμβάνουν το marketing, τη διοίκηση, τις εξαγωγές και τη χρήση τεχνολογίας.

Οι εκπαιδευτικοί και ερευνητικοί φορείς της Κρήτης –όπως τα Πανεπιστήμια Κρήτης, το Πολυτεχνείο Κρήτης, τα ΙΕΚ και τα ΚΕΚ- μπορούν να παίξουν καθοριστικό ρόλο, δημιουργώντας γέφυρες μεταξύ της επιστήμης και της παραγωγής, και σχεδιάζοντας εκπαιδευτικά προγράμματα προσαρμοσμένα στις ανάγκες της αγοράς.

Κλιματική αλλαγή και ανθεκτικότητα: Προσαρμογή αντί για άμυνα

Η κλιματική κρίση δεν είναι ένα μελλοντικό ενδεχόμενο, είναι ήδη εδώ και επηρεάζει άμεσα την αγροτική παραγωγή. Οι εισηγήσεις ανέδειξαν την ανάγκη για προσαρμοστικότητα και ευελιξία απέναντι στις νέες συνθήκες: μείωση της διαθεσιμότητας νερού, αύξηση της θερμοκρασίας, εξάπλωση νέων ασθενειών και επιβλαβών οργανισμών.

Η επιστήμη καλείται να δώσει απαντήσεις με νέες ποικιλίες καλλιεργειών ανθεκτικές στις αλλαγές, μεθόδους εξοικονόμησης πόρων, και πολιτικές που θα υποστηρίζουν την πράσινη μετάβαση. Παράλληλα, η τοπική κοινωνία πρέπει να αγκαλιάσει την έννοια της ανθεκτικότητας όχι ως άμυνα, αλλά ως ενεργητική στρατηγική επιβίωσης.

Συμπεράσματα & Προτάσεις

Από τη σύνθεση όλων των εισηγήσεων, προκύπτουν καθαρές στρατηγικές προτεραιότητες για την αγροτική ανάπτυξη στην Κρήτη:

- Εκσυγχρονισμός του πρωτογενούς τομέα μέσω τεχνολογίας και εφαρμοσμένης έρευνας.

- Πιστοποίηση και διαφοροποίηση των τοπικών προϊόντων με στόχο την εξωστρέφεια και την ανταγωνιστικότητα.
- Ενίσχυση της νέας γενιάς αγροτών μέσα από σύγχρονη εκπαίδευση και ενδυνάμωση της επιχειρηματικότητας.
- Σύνδεση αγροδιατροφής, τουρισμού και περιβάλλοντος, με στόχο την πολυδιάστατη ανάπτυξη και τη δημιουργία εμπειριών υψηλής αξίας.
- Συλλογική δράση και δικτύωση, ώστε να ενισχυθεί η φωνή των παραγωγών και να διαμορφωθεί ένα κοινό αναπτυξιακό όραμα.

Από τον λόγο στην πράξη

Η ημερίδα «Κρητών Καλλιεργείν 2025» δεν φιλοδοξούσε να προσφέρει εύκολες λύσεις. Αντιθέτως, προσέφερε ένα ισχυρό κάλεσμα για δράση. Έστειλε ένα ξεκάθαρο μήνυμα: το μέλλον της κρητικής γεωργίας εξαρτάται από τη συνεργασία, την καινοτομία, την τεχνογνωσία και τη βαθιά σύνδεση με την ταυτότητα του τόπου.

Δεν ήταν απλώς μια επιστημονική ή επιχειρηματική συνάντηση. Ήταν ένα πρώτο βήμα σε μια διαδρομή μετασχηματισμού, μια πλατφόρμα αναστοχασμού και ανασχεδιασμού ενός αγροτικού μοντέλου που σέβεται τη φύση, επενδύει στον άνθρωπο και φέρνει υπεραξία στην κοινωνία. Και αυτή η διαδρομή –αν συνεχιστεί συλλογικά και με συνέπεια– μπορεί να καταστήσει την Κρήτη υπόδειγμα αγροτικής αναγέννησης.

Σημειώνεται ότι οι εισηγητές παρουσίασαν συγκεκριμένα παραδείγματα, πρακτικές και προτάσεις, που είναι διαθέσιμα στο τεύχος που διαβάζεται.

